

• Tijdens babytheater Caban is er veel ruimte voor interactie met de kinderen. © SIGRIDSPINNOX.COM

Publiek in de pampers

De tijd dat baby's werden beschouwd als nog-niet-volwaardige mensen is voorbij. Vandaag kunnen zelfs de allerkleinsten deelnemen aan alles wat de wereld biedt, inclusief kunst. Maar wat is de meerwaarde van 'babytheater'? En biedt zo'n consumentengroep van mini's ook commerciële perspectieven?

EVELYNE COUSSENS

In de crèche van Alexander Walravens (1,5) is er iets bijzonders aan de hand. Kinderdagverblijf 'Zonnetje' op Linkeroever is vandaag omgebouwd tot een warmkleurige wereld van tenten en doeken, bewoond door muzikanten. De vreemde bezoekers zijn er al even, dus wanneer de ouders aanschuiven bij *Petotter* is bij de kinderen de grootste onwennigheid verdwenen. Toch blijft Alexander aanvankelijk liever op schoot, luisterend naar de ritmes van de viool, de grote trom, de dwarsfluit. Pas wanneer het vertrouwen groot genoeg is waagt hij zich op eigen beentjes het speelveld in.

Kinderen vanaf drie maanden kunnen via *Petotter* van Theater De Spiegel hun eerste theaterervaring opdoen. De Spiegel, gespecialiseerd in muziektheater voor de allerjongsten, is een unicum in Vlaanderen. Collega's als Pantalone, Sprookjes en zo of Nat Gras werken ook voor kleine kinderen, maar zakken zelden onder de peuterleeftijd. Dat ook baby's plezierige kunstervaringen moeten kunnen opdoen, staat voor De Spiegel-oprichter Karel Van Ransbeek buiten kijf. Van Ransbeek: "Van zodra een baby in de wereld komt maakt hij contact. De wereld bestaat niet alleen uit fruitpap en slaap, maar ook uit het zingen van de moeder en de radio die opstaat. Klank en geluid zijn de eerste communicatiekanalen. Die gevoeligheid kunnen kunstenaars aanwenden om contact te maken."

Contact leggen

Contact tussen dat piepjonge 'ik' en 'de ander' is voor Van Ransbeek de essentie van babyvoorstellingen. Het gaat er niet om de baby's iets te 'leren', het gaat erom hen samen met de ouders een ervaring te bieden. Zo ziet ook Caroline Boudry het van VBJK, het centrum voor de Vernieuwing in de Basisvoorzieningen voor Jonge Kinderen. Boudry: "Het idee dat kinderen moeten ontwikkelen staat haaks op het inzicht dat kinderen van bij de geboorte zijn. Elke mens ontwikkelt zich voortdurend, kunst is daarin niet belangrijker voor een kind dan voor een volwassene. Essentieel is dat een baby van-

uit een veilige context – in de aanwezigheid van de ouder – zijn belevingswereld kan vergroten. Voor kunstenaars is dat een opdracht, want zij moeten uitgaan van de leefwereld van het kind. Wat is het juiste tempo, welke signalen geven de baby's, wanneer komt een dialoog tot stand? John Cage zei ooit dat de muziek maar begint van zodra er iemand luistert. Een kwaliteitsvolle kunstenaar is een kunstenaar die erin slaagt contact te leggen."

Daarmee is een belangrijk woord gevallen: kwaliteit. Juist de artistieke kwaliteit van babytheater is vaak een probleem, vindt Oda Van Neygen van het jeugdkunsthuis BRONKS in Brussel. Ze staat daarin niet alleen: ook in Antwerpen, bij HETPALEIS, wordt zelden geprogrammeerd voor kinderen onder de vier. Van Neygen: "Vaak worden voorstellingen voor de allerkleinsten niet door kunstenaars gemaakt, maar door mensen met een pedagogische achtergrond. De kinderen

'Er is een grote markt voor babytheater, maar werken met grote groepen is uitgesloten. Dus het grote geld kan je er niet uithalen'

KAREL VAN RANSBEEK
OPRICHTER THEATER DE SPIEGEL

mogen dan een pluimpje opgooien of een papiertje vasthouden. Het blijft allemaal zo slap, zo flauw. Wat niet vertrekt vanuit de noodzaak van een kunstenaar kan in mijn ogen geen kunst genoemd worden."

Los van de kwaliteitskwestie heeft Van Neygen ook psychosociale bezwaren. Van Neygen: "Er is een reden dat de kleuterschool pas begint bij drie, vier jaar. Pas dan kan een kind luisteren, is het klaar om interactie aan te gaan. Voordien zijn de ouders de belangrijkste figuren, en het is essentieel dat zij samen met hun kind zoveel mogelijk disciplines ontdekken. Ik denk aan muziek en beeldende kunsten maar ook aan zelf met hen zingen, dansen, voorlezen: heel belangrijk. Gewinnings- en belevingsinstallaties kunnen zulke ervaringen aanreiken: daar verblijven kinderen met hun ouders zo lang ze willen. Maar het echte theater, waarbij kinderen

een half uur naar iets moeten kijken? Daar geloof ik niet in. Zo'n kind haakt af. Laat die kleintjes gerust, het is te vroeg."

Van Ransbeek kent de bezwaren en meent ook te begrijpen waar ze vandaan komen. Van Ransbeek: "In de voorbije decennia is er hard gevochten voor de ontvoogding van het jeugdtheater, en dat was nodig. Ik denk dat de voorvechters van toen vrezden dat babytheater een terugkeer zou betekenen naar het soort theater dat zij hebben willen uitbannen: het educatieve, animatieve theater. Met het kwaliteit-sargument kan ik het trouwens alleen maar eens zijn: kinderen kunnen veel meer aan dan de twee akkoorden-liedjes van Kapitein Winokio. Hun openheid voor abstracte kunst is verbazend."

Zappen

Wat met de tegenwerping dat de concentratieboog van baby's te kort zou zijn voor theater? Van Ransbeek: "Sommige kinderen kunnen die boog inderdaad niet aan, zoals er trouwens evengoed volwassenen zijn die elke minuut moeten zappen. Maar er zijn ook kinderen die het wel kunnen, het is een individuele kwestie."

In de *Petotter* waarin Alexander en zijn mama zitten wordt er door twee kindjes even gehuild. Dan toch het risico op een negatieve ervaring? Van Ransbeek: "In *Petotter* zitten momenten waarop baby's heel erg worden meegenomen door de sfeer. Sommige kinderen reageren bedroefd, maar die emoties moeten we niet schuwen. Angst en verdriet vormen geen probleem, zolang daar meteen de ouder is die hen geruststelt."

Van Ransbeek bevestigt dat babytheater de laatste jaren in de lift zit, nadat de markt eerst de tieners en toen ook kleuters als consumentengroep 'ontdekte'. Het grote succes van Bumba is een voor de hand liggende referentie, maar de commerciële wetmatigheden van de levende podiumkunsten zijn anders dan die van de televisie. Van Ransbeek: "Er is een grote markt voor babytheater, in die zin dat er een grote behoefte aan is. Alleen zie ik veel mensen beginnen, en vervolgens snel afhaken. Voor babytheater heb je gegronde expertise nodig, je moet er tijd en ruimte voor nemen. Het werken met grote groepen is uitgesloten, dus het grote geld kan je er niet uithalen. Zij die daar wel op mikken mogen dat gerust proberen. Ik ben ervan overtuigd dat kwaliteit bovendienrijft."

***Petotter*, nog tot en met 1 augustus, van maandag tot vrijdag om 16u op locatie in een Antwerps kinderdagverblijf. Info: www.zva.be. Op 9 september organiseren Impulscentrum Musica, Vitamine C en Kunst in Zicht een expertisedag over kunst voor de allerkleinsten. Info: www.musica.be.**